

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Circulaire interventies Economie 2023	TELEFOONNUMMER	+31643246463
DATUM	12-12-2024	E-MAILADRES	Greg.bruininkx@provincie- utrecht.nl
DOCUMENTNUMMER	UTSP-852987353-38455	DOMEIN/OPGAVE	SLO
VAN	Greg Bruininkx	TEAM	ECO
		PORTEFEUILLEHOUDER	Van Schie
BIJLAGE	Eindrapport Circulaire Volwassenheidsmeting		

Geachte dames en heren,

Essentie/ samenvatting

Provinciale Staten (PS) ontvangen met deze brief een update over de huidige stand van zaken en initiatieven van Gedeputeerde Staten (GS) op het gebied van circulair ondernemerschap.

Inleiding

Jaarlijks informeren wij U over de circulaire activiteiten binnen ons economisch beleid. Dit vormt een aanvulling op de al lopende concernopgave Circulaire Samenleving en bijbehorende uitvoeringsagenda. Dit is de tweede informatiebrief. Als onderdeel van onze provinciale taak om de regionale economie te stimuleren, ligt de focus van ons economisch beleid op het bevorderen van circulair ondernemerschap, met aandacht voor hergebruik, recycling en het minimaliseren van afval, in tegenstelling tot de traditionele lineaire benadering.

De circulaire aanpak

Binnen de aanpak wordt gedifferentieerd tussen ondernemers met gevestigde lineaire bedrijven die de overstap naar circulaire economie willen maken en bedrijven waar circulariteit al de kern vormt, zoals startups die streven naar opschaling. Deze differentiatie stelt ons in staat ons beleid af te stemmen op specifieke behoeften. Zo heeft een volwassen lineair bedrijf eerder behoefte aan kennis dan aan investeringsmiddelen om op te schalen. We benoemen bewust beide typen ondernemers om een alomvattende aanpak te waarborgen.

Uit jaarlijks landelijk onderzoek, maar ook eigen ervaringen, blijkt dat ondernemers last hebben van belemmerende of ontbrekende randvoorwaarden bij het streven naar een circulair verdienmodel. Dit omvat hindernissen zoals regelgevingskwesties, financiële obstakels, kennislacunes over circulariteit, en de zoektocht naar gelijkgestemde ondernemers voor het sluiten van circulaire ketens. Het beleid is zo ontworpen dat het breed inzetbaar is voor ondernemers uit diverse sectoren die de omslag willen maken. Een logische focus ligt bijvoorbeeld op financiering, gezien de sterke aanwezigheid van banken, pensioenfondsen en verzekeraars in onze regio. Hieronder worden recente circulaire activiteiten en hun huidige stand van zaken toegelicht.

1. Pilot ketenregisseur

In reactie op de [Statenbrief](#) 'Evaluatie en Actualisatie Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving' uit 2022 heeft U aandacht gevraagd voor de rol van ketenregisseurs in de regio Utrecht. Ketenregisseurs worden gewaardeerd vanwege hun praktische ondersteuning bij het verkorten en circulair maken van zowel nieuwe als bestaande ketens. In 2022 heeft een verkenning plaatsgevonden over de inzet van ketenregisseurs en de mogelijke lessen voor het economisch beleid.

In de [Statenbrief](#) 'Circulaire interventies economie' van 31 januari 2023 staan de resultaten van de verkenning en is aangekondigd dat er in het tweede kwartaal van 2023 aan een interventie als vervolg wordt gewerkt. Deze brief voorziet U verder van informatie over de voortgang van deze interventie.

Na de verkenning in 2022 is in 2023 een pilot voor zes maanden (tot maximaal twee jaar) gestart. Via een inhuuropdracht is een ketenregisseur aangesteld per 21 augustus. De opdracht behelst:

- Contact opnemen met gemeenten en lokale ondernemers en hen ondersteunen bij het opzetten van ketens en/of het verkorten van ketens. Dit omvat het organiseren van bijeenkomsten, het stimuleren van samenwerking en het bieden van hulp bij het aanvragen van regelingen, zoals die beschikbaar zijn bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO).
- Ontsluiten van kennis en samenwerking tussen gemeenten, regionale partners, andere provinciale initiatieven (bijvoorbeeld de aanjagers bedrijventerreinen) en nationale partijen zoals RVO en het Versnellingshuis. Het doel hiervan is om bestaande kansen optimaal te benutten en gezamenlijk op te pakken.
- Input verzamelen voor algemene ondersteuning aan gemeenten en ondernemers uit de regio Utrecht.

De context waarin de ketenregisseur werkt kenmerkt zich door een groeiend aantal bedrijven dat stappen zet richting circulair ondernemen, wat ook de aandacht voor circulaire ketensamenwerking vergroot. Diverse factoren, zoals verminderde leveringszekerheid, stijgende grondstoffenprijzen, maatschappelijke druk en bindende maatregelen, evenals kansen voor nieuwe businessmodellen, motiveren ondernemers. Echter, ondernemers weten vaak niet goed hoe ze dit moeten aanpakken en circulaire bedrijfsvoering vorm moeten geven. Regionale overheden kunnen hierin een rol spelen door bijvoorbeeld ketenregisseurs te faciliteren die ondernemers ondersteunen bij deze uitdagingen.

De belangrijkste bevindingen van de ketenregisseur tot nu toe zijn:

- Zowel gemeenten als regiopartners, zoals de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht Region (ROM), zijn enthousiast en waarderen de proactieve ondersteuning.
- Het circulair ondernemersnetwerk in de regio Utrecht ontbreekt. Door in te zetten op een sterk netwerk, worden ondernemers beter geholpen én creëert de Provincie Utrecht synergie met rol van ketenregisseur(s).
- Ondernemers en gemeenten hebben voor langere perioden behoefte aan de hulp van een ketenregisseur.

Gezien de complexiteit van het werk van ketenregisseurs en de beschikbare uren hiervoor, is de pilot geslaagd bij het succesvol begeleiden van één keten. Als de interventie van een ketenregisseur succesvol blijkt, is het plan om deze aanpak te verlengen en op te schalen naar meerdere ketenregisseurs, evenals het leveren van algemene ondersteuning aan ondernemers en gemeenten op dit vlak verder vorm te geven. Voor deze opschaling is echter nog geen budget beschikbaar. Met de concernopgave Circulaire Samenleving wordt in 2024 gekeken naar het benutten van het beschikbare budget voor deze opgave, zoals opgenomen in het coalitieakkoord. Bij verdere opschaling is het logisch om ketenregisseurs meer sectorgericht te maken, aangezien ervaring leert dat zij effectiever zijn met een gericht thema, zoals zorg, voedsel of logistiek. Hierbij wordt inspiratie gehaald uit de aanpak van de Provincie Noord-Holland, die onderscheid maakt tussen sectorgerichte regisseurs en een algemene circulair ambassadeur voor ondernemers. De huidige pilot hangt nu tussen deze aanpakken in.

2. Circulaire volwassenheidsmetingen (CVM)

In 2022 werd de eerste nulmeting circulair ondernemerschap uitgevoerd en gedeeld met Uw Staten via dezelfde [Statenbrief](#) van 31 januari 2023. Dit onderzoek volgde de landelijke methode van het Plan Bureau voor de Leefomgeving (PBL). De resultaten toonden aan dat één op de zeventien bedrijven (5,8%) van de bedrijven in de

regio Utrecht circulaire activiteiten uitvoert. Het plan is om dit onderzoek elke twee jaar te herhalen als een momentopname om de circulaire transitie onder ondernemers te volgen.

De methode van PBL wordt gekenmerkt als een statistisch top-down onderzoek met als beperking dat ondernemers niet direct betrokken zijn en daarmee kwalitatieve duiding achter de cijfers ontbreekt. Daarom is in 2023 opdracht gegeven tot het opschalen van een bottom-up meetmethode. Deze benadering heeft als doel ondernemers direct te betrekken, waarbij zij persoonlijk advies ontvangen over de volgende stappen en de Provincie beleidsadviezen ontvangt om ondernemers verder te helpen. Momenteel wordt besproken hoe deze beleidsadviezen intern en met regionale partners kunnen worden geïmplementeerd, en welke rol de Provincie Utrecht hierin speelt. Het bijbehorende rapport is als bijlage toegevoegd.

Tijdens de uitvoering van dit project zijn 67 unieke bedrijven in de regio Utrecht geholpen met inzichten en handvatten om stappen te zetten naar een circulaire bedrijfsvoering. Het onderzoek toonde aan dat veel bedrijven de afgelopen jaren in aanraking zijn gekomen met circulaire bedrijfsvoering, maar moeite hebben met het zetten van vervolgstappen, ongeacht hun omvang. Daarnaast bleek dat veel bedrijven moeite hebben met het rapporteren van hun voortgang op het gebied van circulariteit, een uitdaging die wordt versterkt door de naderende Europese wetgeving (CSRD) vanaf 1 januari 2024. Enkele aandachtspunten die uit het onderzoek naar voren kwamen, zijn onder andere de behoefte aan samenwerkingsmogelijkheden zoals een ketenregisseur of circulaire coach, evenals de verkenning van financieringsmogelijkheden voor circulaire producten en diensten. Deze aanbevelingen sluiten aan bij en ondersteunen het bestaande beleid van de Provincie Utrecht.

Op dit moment wordt gekeken naar de mogelijkheden voor opvolging en of er een combinatie te maken valt met de tweejaarlijkse meting van het circulair ondernemerschap. Er wordt ook nagegaan of samenwerking met andere overheden haalbaar is, waarbij meerdere provincies en gemeenten interesse hebben getoond in het overnemen van deze methode.

3. Focus op financiële aanpak

Om de circulaire transitie te faciliteren, is het cruciaal om toegang te bieden tot voldoende financiële instrumenten, zoals leningen en investeringen. Een uitdaging voor ondernemers is dat financiering voor circulaire diensten en producten lastiger te verkrijgen is dan voor lineaire tegenhangers. Tegelijkertijd ervaren financiële instellingen moeilijkheden bij de overgang van lineaire naar circulaire bedrijfsmodellen. Financiering voor circulaire bedrijven loopt bijvoorbeeld spaak vanwege afwijkende afschrijvingstermijnen vergeleken met traditionele modellen. Zo zal een bedrijf dat producten leaset in plaats van direct verkoopt, meer tijd nodig hebben om een lening terug te betalen, omdat de marge verder over tijd wordt uitgesmeerd.

De focus op deze randvoorwaarde komt voort uit de regionale specialisatie in de financiële sector, met hoofdkantoren van banken, verzekeraars en pensioenfondsen in de regio Utrecht. Hierdoor is het verantwoord om vanuit het beleid een onderscheidende bijdrage leveren aan de financiële opgave. Binnen deze financiële aanpak wordt opgetrokken op met de ROM, die deze aanpak onderschrijft. Hieronder worden de concrete interventies gericht op zowel ondernemers als ook financiële instellingen benoemd.

Kopgroep Circulair Financieren

Wij fungeren als strategisch partner in de landelijke Kopgroep Circulair Financieren, die streeft naar het normaliseren van circulair financieren in 2030. Deze samenwerking met partijen als ING, Rabobank en KPMG, InvestNL, Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en A.S.R. richt zich op systeemveranderingen binnen financiële instellingen. Als strategisch partner zorgen wij ervoor dat enerzijds systeemverandering mogelijk wordt binnen de financiële wereld en anderzijds dat de opgedane kennis en ervaring binnen de Kopgroep de regio ten goede komt. Uw Staten wordt indien relevant geïnformeerd over de verdere voortgang en resultaten.

Trainingsmodule Fit for Finance

Een online trainingsmodule 'Fit for Finance' is ontwikkeld. Deze training is een onlinetraining voor ondernemers die een nieuw of bestaand circulair servicebedrijf robuust en financierbaar willen inrichten. Deze training geeft ondernemers de inzichten en ondersteuning die ze nodig hebben om te begrijpen hoe financiers tegen hun

businessplan aankijken en hoe zij risico's kunnen mitigeren. Op dit moment wordt gekeken naar een testtrack met ondernemers in 2024.

Circulair Informal Investing (Circulair informeel investeren)

Bij veel circulaire startups is een gebrek aan kennis en financiering in de vroege fase een belemmering voor groei. Informele Investeerders, ook bekend als vermogende particuliere investeerders of business angels, spelen in deze vroege fase een cruciale rol door te investeren met kapitaal, kennis en netwerk. Zij investeren en vervullen een belangrijke rol in een fase waarin banken of venture capital fondsen nog geen interesse hebben.

Er is daarom een onderzoek uitgevoerd naar het aantal Informele Investeerders in de regio. Een grove schatting leidt tot een benadering van 900 tot 1400 Informele Investeerders. Ook is de aansluiting van het bestaand aanbod voor de behoeftes die Informele Investeerders hebben rondom circulair investeren verkend. Met de uitkomsten van het onderzoek zijn aanbevelingen gedaan voor te ondernemen acties en het Informele Investeerders ecosysteem. Op dit moment wordt vormgegeven hoe dit onderzoek vervolgd wordt.

Vervolprocedure/ voortgang

Deze informerende Statenbrief is ontstaan vanuit een directe behoefte uit de politiek. Oorspronkelijk was de focus specifiek gericht op de interventies van ketenregisseurs, maar er is destijds besloten om deze brief breder te benutten. Het doel was om U uitgebreider te informeren over enkele circulaire activiteiten binnen het Economisch beleid. Dit diende als een illustratie van hoe individuele beleidsteams met de circulaire uitdaging omgaan en als inspiratie voor andere beleidsopgaven. Dit vult de jaarlijkse update aan die U ontvangt via de Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving. Deze agenda informeert bijvoorbeeld ook over circulaire activiteiten van de ROM, waar circulariteit in 2024 als prioriteit wordt opgenomen in het jaarplan 2024. Naarmate het nieuwe college vordert, wordt beoordeeld of deze brieven aanvullende waarde bieden en of de updates kunnen worden geïntegreerd in de komende Uitvoeringsagenda Circulaire Samenleving.

Afsluitend is zoals eerder benoemd geen budget beschikbaar voor eventuele uitbreiding en/of opschaling van de ketenregisseur. Dit laat onverlet dat circulair ondernemerschap binnen het economisch beleid en in samenhang met de concernopgave Circulaire Samenleving voor ons een belangrijke prioriteit uit het coalitieakkoord is. Samen met onze partners werken we aan een volledige circulaire samenleving in 2050. De activiteiten op het gebied van het circulair ondernemerschap binnen het beleidsdoel economie (8) worden nog tot en met 2024 gefinancierd met incidentele middelen die zijn goedgekeurd in de kaderbrief 2024. Dat betekent dat vanaf 2025 de benodigde middelen nog niet beschikbaar zijn. U wordt daar vanzelfsprekend over geïnformeerd.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen